

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gid. 50 kr., za pol leta 1 gid. 30 kr., za četrlet 65 kr. — Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, nopolnani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 18 kr.

Družba sv. Mohorja.

Da-si smo že v našem listu govorili o prekornosti družbi sv. Mohorja, vendar ne bode odveč, ako še danes objavimo vabilo k družbi sv. Mohorja, katero nam je doposlal njen neutrudljivi odhor z dne 17. svečana. Iz lastne skušnje vemo, da večkrat ko se naši slovenski rojaki k pristopu vabijo, več se jih oglasi za-njo. Dragi bralci, berite torej vabilo k družbi sv. Mohorja in kakor drugod po Slovenskem ono ne bode glas vpijočega v puščavi, tako naj odzovejo pri naz, zlasti v naši lepi Slomšekovi skofiji, tisočeri in tisočeri družbeniki temu vabilu s pristopom. Glasi se tako-le:

Z dném 5. prihodnjega meseca se konča nabiranje Mohorjevih družbenikov za leto 1894. Zatorej prijazno prosimo oč. gg. poverjenike, vse goreče duhovnike in druge cenjene rodoljube, naj bi se zopet blagovoljno potrudili družbo ohraniti, kolikor se da, vsaj v dose-danjem njenem svitu; vse mile Slovence pa iskreno vabimo, naj bi pristopili, kolikor moč, še obilnejše, zlasti oni, kateri se nam dozdej niso hoteli pridružiti. Res izgubo ima, kdor se družbi odteguje, dobiček pa obilen in mnogostransk, kdor ji pristopi!

Knjige, katere se udom pripravljajo za samo jeden goldinar, se že same po sebi toplo priporočajo iz več razlogov: 1. »Velike zgodbe sv. pisma«, da nas do do-bra poučijo o dogodkih božjega razodetja in s tem sveto vero bolj razjasnijo ter v njej potrdijo. Če bodo Slo-venci pridno in pazljivo čitali to knjigo, bodo menda med prvimi na svetu v polni meri, kot narod, izpol-njevali želje sv. očeta Leona XIII., ki so nedavno v krasni encikliki priporočili, naj se prav marljivo goji svetopisemska veda.

2. »Krščansko devišstvo«, knjiga neumrljivega škofa Slomškega, naj bode zanaprej v rokah vsake bolj odrasle slovenske deklice, kakor »Življenja srečen pot« v rokah vsakega mladeniča, da se naš mladi priraščaj, upanje boljše prihodnosti, srečno ohrani v svojem najlepšem evetu za svet in nebesa. Ne nepokvarjena mladež more in mora biti trdna podlaga krščanski družini, katera jedina je najzanesljivejši stebel sveto katoliške cerkve in vsakega omanega, torej tudi slovenskega naroda.

3. »Umni živinorejec« hoče slovenski gospodarski narod podpirati v gmotnem blagostanju, ker bo učil umno ravnati pri živinoreji; saj vsakdo dobro vé, koliko izgube ali škode učinjuje nevednost v tem oziru, kakor tudi nemarnost. Nevedni v tej važni panogi gospodarstva naj bi ne bili: noben hlapec, nobena dekla, še manj pa slovenski gospodar ali gospodinja, domači sin ali hči!

Temu namenu, poučevati v gospodarskih in vsak-danjih potrebah življenja, služila bode tudi nadaljevana knjiga:

4. »Naše škodljive rastline v podobi in besedi«,

III. snopič. Knjigi 5. in 6.: »Slovenske Večernice« in »Koledar družbe sv. Mohorja«, z mnogimi krajsimi po-učnimi sestavki, povestmi, življenjepisi itd. ste namenjeni duševnemu razvedrilu in vsakdanjim potrebam. Slovenci, sezite pridno po teh knjigah, zdaj je še čas za to!

»Krščansko devišstvo« se more tudi vezano na-ročiti, dodati je treba za knjigo v platno vezano z ru-dečo obrezo 40 kr., v usnje z zlato obrezo 60 kr.

Ker moramo sestavo in stavek »imenika« kmalu pričeti, prosimo najuljudneje, da se nam vpisovalne pole pošljejo v pravem času; zamude družbi mnogo ote-žujejo delo.

Bralna društva in narodne veselice.

Pred dobrim desetletjem dobili so avstrijski narodi po milosti našega svetlega cesarja ustavo in z njo pravico, da se smejo v okvirih postave shajati ter društva ustanavljati. Po vzgledu čitalnic, ki so ostale v mestih in večjih trgih v zabavo tamošnjim Slovincem, začeli so vneti rodoljubi tudi na kmetih snovati slična društva, katerim je bil in je še glavni namen, pouče-vati preprosto ljudstvo ter je izobraziti politično kakor gospodarstveno. Da dosežejo bralna društva ta svoj na-men, naročajo si v zdravem duhu pisane slovenske no-vine, zbirajo koristnega berila v svojih knjižnicah ter prirejajo veselice.

Kdor le količkaj misli, uvidi kmalu hasek ali ko-rist bralnih društev. Časniki, ki bi bili za kmeta sicer predragi, pridejo mu v bralnih društvih za majhen letni donesek v roke; saj vsi udje plačujejo za jednega in jeden za vse; posebne važnosti so za kmetovalca se-stavki gospodarstvene vsebine, če jih v poljudni obliki razklada izkušen ali v poljedelstvu izučen mož. Seveda, kakor povsod, treba je tudi tu pravega reda in moža, ki ima priložnost, pa zmožnost red obdržati ter društvo spraviti v pravo, gladko tir, če jo je zgrešilo. Nikakor ne morejo biti vzor v tem oziru nekatera bralna dru-štva v Gornjeradgorskem okraju: le išči med tednom pri Sv. Juriju ob Savinji časnikov, ne najdeš jih zlahka; tičijo preveč za zasebnimi durmi, a v nedeljo bi lahko opazil domačega kmeta, ki odnaša z odločenega mesta časnike domov na škodo vsem drugim. Tu bi trebalo marljive in stroge roke, sicer se je bati, da društvo preveč zadremlje.

Da je ta strah opravičen, videlo se je lansko leto meseca avgusta pri dijaški veselici. Kje ste bili takrat slovenski domači kmetje, kje vi, domači fantje, ko so vam vaši tovariši, domači dijaki, priredili veselico? Ali se vam še ne zdi zdaj škoda, da ste včasih rajši zapijali goldinarje po gostilnah, kakor da bi podarili 10 novčičev

za vstopnino? Dijaki so napenjali vse svoje moči, da bi Vam priredili podučljiv in vesel večer, a Vi farani, katerim na ljubo se je vse godilo, zavrgli ste njih ponudbo, ponudbo svojih sinov ter bratov in tovarišev, ki si bistrijo um po šolah v slavo in čast vašo in vse slovenske domovine!

A rekli bodete, ta denar, katerega naberete pri takih prilikah, zleti kmalu potem s sladkim vincem po dijaških grlih. Temu pa ni taka; da se prepričate o neresnici te trditve, prosim vas, Jurjevčane, da pojedete v kar največjem številu k zborovanju vašega bralnega društva; tam bodete slišali, da se je vsak novčič, katerega smo dobili pri veselici, obrnil društvu v korist; upoštevati pa seveda morate obilne stroške, ki so v zvezi s prireditvijo veselice — vabila, koleki, oder! Pojdite torej, dragi Jurjevčani, k zborovanju, videli bodete, da domači dijaki nimajo za svoj trud ničesar, kakor sladko zavest, da so morebiti kaj koristili vrlim svojim rojakom ter s tem celemu slovenskemu narodu. Torej na svidenje v jesen! J.

Cerkvene zadeve.

Ob grobu vrlega Slovenca.

Milo in tužno so doneli dne 29. prosinca t. l. vbrani Št. Jernejski zvonovi v zadnjo čast možu, kateri zasluži nekaj vrstic v spomin v »Slov. Gospodarju«. Ta mož, na široko znan, bil je Matej Jurše, kmet v Ličenci, kateri je po kratki bolezni, previden s sv. zakramenti, umrl že v precej visoki starosti. Ranjki je bil pobožen in veren kristjan, ter iskren narodnjak; lepšale so ga lastnosti, ki so Bogu ljube, a dandanes redke. Gospodaril je kot vdovec prej s svojo že tudi pokojno sestro, in pozneje z dvema sinovoma. Ker je bil božji mir in blagoslov pri hiši, živeli so zadovoljno in srečno, ter drugim v izgled. Da je bil pokojnik zares pravi domoljub, pričajo nam mnoge knjige in časopisi, katere nahajamo v njegovej, čitalnici podobni sobi. Če je izišla nova podučna in zabavna knjiga, pri njem se je gotovo dobila; tako tudi vse Mohorjeve knjige od družbinega začetka; zatem Novice, Zgodnja Danica, Slov. glasnik, Slov. Gosp. 23 letnikov, Zora, Mir, Domoljub, Domovina, Kmetovalec, Dom in Svet, Cvetje i. dr. Te in druge liste je modri Matej lepo hranil vedoč, da je tudi v starem spisu mnogo koristnega najti v svojem času. Ni se zmenil ranjki za očitanja in zavist mlačnežev, kateri trdijo, da je škoda denarja, ki se v to izdaje, in časa, kateri se potrat. Dobro je vedel, da je to glavica ali kapital, ki donaša mnogo obrestij, kajti očividno se je to pri njem in njegovih pokazalo, kakor tudi pri gospodarstvu. — Le malo časa je pokojnik solo obiskoval, a iz mnogih knjig in časnikov izvežbal se je prav dobro, kar mu je zelo koristilo, da je kot občinski predstojnik in tajnik krajn. šol sveta lepo slovenski uradoval, dasi je tudi nemški umel. Pri volitvah v razne zборе se je vedno za narodnost potegoval, ter trdno stal za »našo stvar«, in se nikdar ni dal pregovoriti, da bi zatajil svojo narodnost. Ker je bil pokojnik miroljuben mož in redek značaj, kličemo mu znanci in prijatelji tužnega srca: Počivaj v miru, blaga duša, lahka ti zemlja! Tolažimo se, kajti:

Križ nam sveti govori,
Da vidimo se nad zvezdami!

Cerkvena glasba.

Missae de Spiritu sancto, op. 7. za mešani zbor zložil in mil. opatu celjskemu Francišku Ogradiju

posvetil Jan. Pogačnik. Cena 60 kr. pri skladatelju, organistu opatijske cerkve v Celju. Po pošti 2 kr. več. Maša je sprejeta v splošni ceciljanski katalog pod št. 1608, je označena kot lahka, pripravna za manjše kore in cerkve dostojna. Zato se priporoča častitim cerkvenim predstojništvom in organistom, da si jo naročijo. Tudi se še dobijo ravno tam naslednje muzikalije: Cerkevni napevi za mešani in moški zbor op. 6. Ta zvezek stane 50 kr. in obsega pesmi: mašne, obhajilne, Marijine, božične, velikonočne in eno postno. Šest Tantumergo op. 5. za 50 kr., ki so tudi v splošni katalog sprejeti. Štiri himne, Kraljici svetega rožnega venca (slovenski tekst) op. 4. za 20 kr. Latinska maša za moški zbor op. 1. za 60 kr. Štiri Marijine pesmi za moški (zadnja za mešani zbor) op. 2. za 40 kr. Češčenje Jezusa, pesmi za moški zbor, op. 3. za 50 kr.

Gospodarske stvari.

Driska pri teletih.

Zelo nevarna je ta bolezen zlasti v prvih tednih mladosti. Povpraša se, odkod prihaja, kje so njeni vzroki. Nikjer drugje, kakor pri kravi, ki doji ali bolje rečeno, v mleku, katero jemlje tele va-se. Ako dobiva krava slabo, sprideno, nezdravo pičo, tudi mleko ne more kaj prida biti, ker se ravna po krmi. Ravno tako neugodno je, če se krmi krava dalje časa le z zelenjem ali če je krma mokra. Tudi se je vdomačila razvada, ki se pa le prepogostokrat sama maščuje, da se namreč slabi, pokvarjeni, celo na pol gnili ostanki ali obrezki krompirja, repe, korenja in drugih stvari kravi ponujajo, češ, več izdajo, ko sama trava. Najslabše in zelo nezdravo za tele je mleko take krave, ki se krmi s takimi rečmi. Na drugi strani pa tudi premastno mleko ni brez slabega upliva na razvoj teleta. Kakor je prazno, vodeno mleko za tele preslabo in ga v razvijanju premalo podpira, tem bolj pa ovira, tako je močno mastno mleko za mlado tele premočno, povzročuje notranje bolečine in bolezen.

Se celo zdravila, ki se le prevečkrat podajajo kravam, ki imajo pri sebi tele, se poznajo v mleku in na tem potu tudi pri teletu, a za šibko živalico so navadno premočna. V črevih povzročujejo prisad in oteklino, tako da malokedaj driska izostane.

Pa tudi pri gospodarjih, ki se ne bavijo z mnogovrstnimi zdravili in mazili, ki sicer skrbno pazijo na kravo in njeno krmo, ukradejo se snovi v veliki množini, ki pridejo v mleko in tako teletu v čreva. To se zgodi namreč, kedar se živina napaja; na večjih krajih ima voda le preveliko raznih tvarin, ki v tem slučaju pri teletu povzročujejo isto bolezen, kakor gori omenjena zdravila in sicer drisko. Kar smo do sedaj naštevili, bili so vzroki, ki prihajajo od doječe krave ali od mleka. Pa tudi na tele samo mora se jako paziti. Le prehitro se žival prehladi, če ni v hlevu na varnem kraju, najbolje v kakem kotu, kjer ne pride prepil do nje.

Če ni bolezen nevarna, traja le štiri ali k večjemu pet dni. A drugače je, če ne premine v tem času, ampak od dne do dne hujsa in ob enem nevarnejša postaja. Odpadki spreminjavajo svojo barvo, so temnozolti ali pa zelenkasti, zelo vodeni in redki, povzročujejo veliko večji smrad, nego li v drugih slučajih. Od samih bolečin ne ve tele, kaj bi storilo, kam bi se postavilo, vedno mezni in hrbet krivi, kakor bi bilo trodovitno ali vjedno.

Ni čuda, če vsled take bolezni žival shujša; koža